

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku Polskiego Towarzystwa Samochodowego "A."

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. w likwidacji

o wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 września 2007 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 21 grudnia 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 21 grudnia 2006 r. oddalił apelację wnioskodawcy- Polskiego Towarzystwa Samochodowego A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - od postanowienia Sądu Rejonowego w P. odmawiającego wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego.

W motywach podzielił poczynione przez ten Sąd ustalenia faktyczne i ocenę jurydyczną przyjmującą, że likwidator stosownie do art. 279 k.s.h. powinien ogłosić o rozwiązaniu Spółki i otwarciu likwidacji, wzywając wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności w terminie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Ogłoszenie to stanowi obligatoryjny element postępowania likwidacyjnego i nie zastępuje go ogłoszenie o upadłości z wezwaniem przez sąd wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie jednego miesiąca.

Uznając za bezzasadny zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 279 i 282 § 1 k.s.h. stwierdził, że postępowanie likwidacyjne obejmuje szereg czynności prawnych m.in. powzięcie przez wspólników uchwały o rozwiązaniu spółki, zgłoszenie danych do sądu rejestrowego, a także czynności zmierzające do spieniężenia majątku spółki i spłaty zobowiązań, zaspokojenie wierzycieli i podział majątku. Wymienione czynności likwidacyjne muszą być przeprowadzone także wówczas gdy równocześnie jest prowadzone, jak w przedmiotowej sprawie, postępowanie upadłościowe.

W ocenie Sądu Okręgowego w takiej sytuacji wykreślenie podmiotu z rejestru przedsiębiorców, a w konsekwencji rozwiązanie spółki, może nastąpić jedynie w razie skutecznego zakończenia postępowania likwidacyjnego. Ponieważ postępowanie upadłościowe w sprawie zostało umorzone z uwagi na brak majątku wystarczającego na pokrycie kosztów postępowania, zatem stosownie do przepisu art. 289 § 2 k.s.h. spółka nie została skutecznie rozwiązana i brak jest podstaw do jej wykreślenia.

Odstąpienia od obligatoryjnego ogłoszenia o rozwiązaniu spółki i otwarciu likwidacji, zdaniem Sądu Okręgowego, nie uzasadnia brak środków finansowych, bowiem w razie stanu niewypłacalności, wspólnicy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w pierwszej kolejności powinni podjąć decyzję o wszczęciu postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, nie zaś jej likwidacji.

Wnioskująca Spółka w skardze kasacyjnej zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 272 k.s.h., polegające na przyjęciu, że niedokonanie ogłoszenia o likwidacji i wezwania wierzycieli stanowi przeszkodę do wykreślenia spółki z rejestru oraz art. 279 k.s.h. przez uznanie, że ogłoszenie o likwidacji stanowi konieczny element procedury likwidacyjnej bez którego nie można uznać likwidacji za zakończoną. W konkluzji wniosła o uchylenie orzeczeń Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzutowi naruszenia powołanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa nie można odmówić słuszności.

Skarżąca nie kwestionuje stanowiska Sądu Okręgowego przyjmującego, w ślad za Sądem Rejonowym, że wymienione w art. 279 k.s.h. czynności stanowią obligatoryjny element postępowania likwidacyjnego oraz, że nie zostały one dokonane. Przyznaje też, że przepis ten służy ochronie interesów wierzycieli, którzy w wyniku ogłoszenia mają możliwość zgłaszania swoich wierzytelności. Nie podważa też poglądu Sądu Okręgowego, że w wyniku umorzenia postępowania upadłościowego z uwagi na brak majątku wystarczającego na pokrycie kosztów postępowania, spółka stosownie do przepisu art. 289 § 2 k.s.h. nie została skutecznie rozwiązana.

Natomiast słusznie zarzuca, że Sąd Okręgowy, nie rozważył dokonanych faktycznie przez likwidatora, mimo nieogłoszenia o likwidacji, zasadniczych czynności objętych procedurą likwidacyjną, w tym złożonych przez niego sprawozdań finansowych za lata 2003-2005, zatwierdzonych uchwałami wspólników, co jej zdaniem daje podstawę do przyjęcia skutku prawnego ukończenia likwidacji i wykreślenia spółki z rejestru.

Problem, który wyczerpuje istotę rozpoznawanej sprawy, a także stanowi przedmiot zarzutu kasacyjnego, sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy wymienione w art. 279 czynności likwidacyjne warunkują wykreślenie spółki z rejestru przedsiębiorców także w sytuacji, w której ogłoszono upadłość i wezwano wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie jednego miesiąca, a następnie postępowanie upadłościowe umorzono z braku majątku wystarczającego na pokrycie kosztów postępowania. W szczególności, czy w takiej sytuacji można przyjąć, że likwidacja jest ukończona.

Podobny problem wystąpił już w orzecznictwie Sadu Najwyższego (por. orzeczenie), z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 752/99 (OSNC 2002, nr 10, poz.130), z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 20/96 (OSNC 1997, nr 5, poz. 53 z dnia 5 grudnia 2003 r., IV CK 256/02 (niepubl.) i z dnia 18 października 2006 r. II CSK 136/06 (niepubl.). Dokonując analizy tych orzeczeń, można uznać za utrwalony w judykaturze Sadu Najwyższego pogląd sprowadzający się do tezy, że likwidacja jest ukończona wówczas, gdy w majątku spółki nie ma już żadnych składników majątkowych i okoliczność ta zostanie stwierdzona sprawozdaniem likwidacyjnym. W konsekwencji możliwe jest wykreślenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z rejestru handlowego także wtedy, jeżeli nie ma ona majątku pozwalającego na wypełnienie w toku postępowania likwidacyjnego wszystkich jej zobowiązań i pozostaną one niezaspokojone.

Uszło uwagi Sadu Okręgowego, że przepis art. 282 k.s.h. nie określa warunków, jakie muszą być spełnione, dla uznania likwidacji za zakończoną w rozumieniu art. 288 k.s.h. Art. 282 wymienia jedynie czynności jakie powinien wykonać likwidator, natomiast ich wykonanie umożliwia dopiero podział majątku spółki zgodnie z art. 286 k.s.h. Z treści tego przepisu jednoznacznie wynika, że likwidacja spółki zostaje zakończona z chwilą podziału majątku. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 5 grudnia 2003 r. IV CK 256/02, likwidacja jest ukończona wówczas, gdy w majątku spółki nie ma już żadnych składników majątkowych i okoliczność ta została stwierdzona sprawozdaniem likwidacyjnym. Przyjęcie odmiennego stanowiska oznaczałoby utrzymywanie na rynku „martwego” podmiotu gospodarczego, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w powołanych orzeczeniach, a Sąd Najwyższy w obecnym składzie pogląd ten

podziela. Nie zasługuje bowiem na aprobatę pogląd, że wykreślenie Spółki z rejestru prowadzioby do zwolnienia jej z zobowiązań, bez potrzeby zaspokojenia wierzycieli. Gdyby zaspokojenie wierzycieli traktować jako warunek zakończenia likwidacji, a tym samym negatywną przesłankę wykreślenie Spółki z rejestru, to oznaczałoby to utrzymywanie jej bytu, mimo całkowitej utraty zdolności uczestniczenia w działalności gospodarczej przy jednoczesnym braku jakichkolwiek perspektyw co do możliwości wywiązania się z zobowiązań. W samym istnieniu spółki nie można upatrywać możliwości zaspokojenia wierzycieli.

Z przytoczonych względów, uznając zasadność podstaw skargi kasacyjnej, Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji, nie dopatrując się potrzeby, o co wnioskowała skarżąca, uchylenia także orzeczenia Sądu Rejonowego (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art.13 § 2 k.p.c.).